

NHỮNG CHỈ DẪN CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ CÁN BỘ TRONG TÁC PHẨM *SỬA ĐỔI LỐI LÀM VIỆC* VỚI CÔNG TÁC SỬ DỤNG, BỔ NHIỆM CÁN BỘ HIỆN NAY

PGS, TS TRẦN MINH TRƯỜNG

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

ThS ĐOÀN PHÚ HÙNG

Trường Chính trị tỉnh Cà Mau

1 Tháng 10-1947, với bút danh Z.Y.Z, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*. Trong tác phẩm, tại mục IV “Vấn đề cán bộ”, Người chỉ rõ khái niệm: “Cán bộ là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời đem tình hình của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ, để đặt chính sách cho đúng... cán bộ là cái gốc của mọi công việc”¹. Theo Người, cán bộ giữ một vai trò đặc biệt quan trọng, vì “Công việc thành công hoặc thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”². Chính vì thế, muốn có cán bộ tốt, khâu đầu tiên là phải đào tạo, huấn luyện cán bộ, trang bị cho họ kiến thức về mọi mặt. Người viết: “Đảng phải nuôi dạy cán bộ, như người làm vườn vun trồng những cây cối quý báu. Phải trọng nhân tài, trọng cán bộ, trọng mỗi một người có ích cho công việc chung của chúng ta”³.

Theo Hồ Chí Minh: “Huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng” và bao gồm nhiều khâu liên hoàn, đó là: huấn luyện về chuyên môn, nghiệp vụ, nghề nghiệp, theo phương châm làm việc gì học việc ấy; huấn luyện chính trị (gồm cả thời sự và chính sách); huấn luyện văn hóa, khoa

học, kỹ thuật; huấn luyện lý luận. Tuy nhiên, một số công việc phải tiến hành trước và sau khi huấn luyện, đào tạo, đó là “lựa chọn cán bộ và dùng cán bộ” có ý nghĩa vô cùng quan trọng.

Hồ Chí Minh cho rằng, để có được đội ngũ cán bộ vừa có đức, vừa có tài, cần kiên trì chính, chí công vô tư, thì việc lựa chọn cán bộ là khâu đầu tiên, phải dựa vào các tiêu chí, những người được lựa chọn để đào tạo phải là: “a) Những người đã tỏ ra rất trung thành và hăng hái trong công việc, trong lúc đấu tranh. b) Những người liên lạc mật thiết với dân chúng, hiểu biết dân chúng... c) Những người có thể phụ trách giải quyết các vấn đề, trong những hoàn cảnh khó khăn... Người lãnh đạo đúng đắn cần phải: Khi thất bại không hoang mang, khi thắng lợi không kiêu ngạo. Khi thi hành các nghị quyết kiên quyết, gan góc không sợ khó khăn. d) Những người luôn luôn giữ đúng kỷ luật”⁴.

Cán bộ sau khi được lựa chọn, đưa đi huấn luyện, đào tạo, phải tiếp tục thực hiện các quy trình xem xét, đánh giá, để bố trí sử dụng cán bộ “người nào việc nấy”, “*Phải cất nhắc cán bộ một cách cho đúng*”... “*Phải khéo dùng cán bộ*”⁵, đó là những mắt khâu có ý nghĩa quyết định đến việc điều hành, chỉ đạo triển khai có hiệu quả

nhệm vụ cách mạng, quyết định đến thắng lợi của sự nghiệp cách mạng.

Cách đánh giá cán bộ phải thực sự khách quan, ngoài phẩm chất chính trị, tư cách đạo đức, thì việc đánh giá năng lực chuyên môn phải dựa trên hiệu quả và kết quả công việc. Hồ Chí Minh căn dặn, muốn làm tốt được khâu đánh giá cán bộ thì phải hiểu cán bộ. Tuy nhiên, đây là việc rất phức tạp, bởi vì: “Trong thế giới, cái gì cũng biến hóa. Tư tưởng của người cũng biến hóa. Vì vậy cách xem xét cán bộ, quyết không nên chấp nhất, vì nó cũng phải biến hóa. Thí dụ: có người khi trước theo cách mạng mà nay lại phản cách mạng. Có người khi trước không cách mạng mà nay lại tham gia cách mạng. Thậm chí có người nay đang theo cách mạng, nhưng sau này có thể phản cách mạng. Một người cán bộ khi trước có sai lầm, không phải vì thế mà sai lầm mãi. Cũng có cán bộ đến nay chưa bị sai lầm, nhưng chắc gì sau này

không phạm sai lầm? Quá khứ, hiện tại và tương lai của mọi người không phải luôn giống nhau”⁶.

Đối với việc xem xét cán bộ, Hồ Chí Minh coi đây là việc rất hệ trọng, cho nên tổ chức đảng, chính quyền và lãnh đạo cấp trên phải có cái nhìn toàn diện, bao quát, tổng thể về quá trình rèn luyện, phấn đấu của từng cán bộ. Người nhấn mạnh: “Xem xét cán bộ, không chỉ xem ngoài mặt mà còn phải xem tính chất của họ. Không chỉ xem một việc, một lúc mà phải xem toàn cả lịch sử, toàn cả công việc của họ. Có người lúc phong trào cách mạng cao, họ vào Đảng, họ làm việc rất hăng. Nhưng lúc phong trào hơi khó khăn thì đâm ra hoang mang. Lúc gặp sự nguy hiểm thậm

chí hóa phản cách mạng, làm mật thám. Muốn làm mật thám được việc, thì nó lại công tác hăng hơn ai hết. Nếu ta không xem xét rõ ràng, thì làm nó là cán bộ tốt. Vì vậy, nhận xét cán bộ không nên chỉ xét ngoài mặt, chỉ xét một lúc, một việc, mà phải xét kỹ cả toàn bộ công việc của cán bộ”⁷.

Đối với việc bố trí, sử dụng cán bộ, Hồ Chí Minh đã sớm chỉ ra những sai lầm dễ mắc, mà Người gọi là “những chứng bệnh” sau đây:

Những chỉ dạy của Hồ Chí Minh về vấn đề cán bộ trong tác phẩm Sửa đổi lối làm việc cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Nghiên cứu, vận dụng quan điểm và những chỉ dạy của Người trong đổi mới công tác cán bộ, góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ “đủ tâm, đủ tầm” đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng trong giai đoạn hiện nay.

1. Ham dùng người bà con, anh em quen biết, bầu bạn, cho họ là chắc chắn hơn người ngoài. 2. Ham dùng những kẻ khéo nịnh hót mình, mà chán ghét những người chính trực. 3. Ham dùng những người tính tình hợp với mình, mà tránh những người tính tình không hợp với mình. Vì những bệnh đó, kết quả những người kia đã làm bậy, mình cũng cứ bao dung, che chở, bảo hộ, khiến cho chúng càng ngày càng hư hỏng. Đối với những người chính trực thì bới lông tìm vết để trả thù.

Như thế, cố nhiên là hồng cả công việc của Đảng, hồng cả danh giá của người lãnh đạo”⁸.

Cùng với việc chỉ ra những chứng bệnh nêu trên trong công tác bố trí, sử dụng cán bộ, Hồ Chí Minh chỉ dẫn một cách cụ thể:

“Thế nào là dùng cán bộ đúng?

- Mình phải có độ lượng vĩ đại thì mới có thể đối với cán bộ một cách chí công vô tư, không có thành kiến, khiến cho cán bộ khỏi bị bỏ rơi.

- Phải có tinh thần rộng rãi, mới có thể gần gũi những người mình không ưa.

- Phải có tinh chịu khó dạy bảo, mới có thể nâng đỡ những đồng chí còn kém, giúp cho họ tiến bộ.

- Phải sáng suốt, mới khỏi bị bọn vu vơ bao vây, mà cách xa cán bộ tốt.

- Phải có thái độ vui vẻ, thân mật, các đồng chí mới vui lòng gần gũi mình”⁹.

Có thể khẳng định rằng, những chỉ dạy của Hồ Chí Minh về cán bộ trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* được nêu rất bao quát, toàn diện và sát thực.

2 Từ những chỉ dạy của Hồ Chí Minh về vấn đề cán bộ trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*, Đảng Cộng sản Việt Nam với vai trò là Đảng cầm quyền, đã sớm nhận thức được tầm quan trọng của công tác đào tạo đội ngũ cán bộ. Đảng khẳng định: “Đổi mới cán bộ lãnh đạo các cấp là *mắt xích quan trọng nhất* mà Đảng ta phải nắm chắc để thúc đẩy những cuộc cải cách có ý nghĩa cách mạng”¹⁰. Từ nhận thức, Đảng đã lãnh đạo, chỉ đạo công tác tuyển chọn (thông qua công tác quy hoạch), tổ chức huấn luyện, đào tạo đội ngũ cán bộ... một cách bài bản và đầy cố gắng. Có thể nói Đảng, Nhà nước đã hết sức chú trọng đến công tác đào tạo, huấn luyện đội ngũ cán bộ các cấp, từ đội ngũ cán bộ dự nguồn cấp chiến lược, đến đội ngũ cán bộ cấp cơ sở. Đặc biệt, sự quan tâm đầu tư của Đảng, Nhà nước về xây dựng hệ thống trường lớp, cơ sở vật chất, đội ngũ giảng viên, chính sách cho cán bộ đi học... là rất lớn. Tuy nhiên, về chất lượng cán bộ, còn rất nhiều vấn đề phải nghiên cứu, đổi mới để nâng cao hơn nữa về mọi mặt. Song, trên một góc độ nhất định, cần khẳng định rằng, hiện nay đội ngũ cán bộ về cơ bản đã trưởng thành, lớn mạnh, đông đảo về số lượng, nâng cao về trình độ, từng bước đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng.

Mặc dù công tác cán bộ trong thời gian qua đã đạt những thành tựu đáng ghi nhận, nhưng với quan điểm nhìn thẳng vào sự thật, soi rọi

vào những chỉ dạy của Hồ Chí Minh về vấn đề cán bộ, hiện nay công tác cán bộ vẫn còn nhiều bất cập, hạn chế, trong đó nổi lên là việc sử dụng, bổ nhiệm cán bộ.

Trước hết, có thể nói vấn đề sử dụng, bổ nhiệm cán bộ còn nhiều bất cập. Ở một số địa phương “bổ nhiệm vô nguyên tắc”, theo cách nói của Hồ Chí Minh là bổ nhiệm cán bộ “tài không xứng chức”¹¹. Việc sử dụng, bổ nhiệm, đề bạt cán bộ không đúng chuyên môn được đào tạo; bổ nhiệm không đúng quy hoạch, không đúng quy định của Đảng và Nhà nước về công tác cán bộ, dẫn đến tiêu cực, chạy chức, chạy quyền, “mua quan, bán chức”. Đây là sự vi phạm vào những “căn bệnh” mà Hồ Chí Minh đã sớm chỉ ra như “ham dùng người bà con, anh em quen biết, bầu bạn”, “dùng những kẻ khéo nịnh hót mình mà chán ghét những người chính trực”. Những sự vụ liên quan đến việc sử dụng, bổ nhiệm cán bộ sai trái đã và đang diễn ra ở nhiều các địa phương, ban, ngành trên phạm vi cả nước, gây bức xúc trong dư luận, làm ảnh hưởng đến uy tín của Đảng.

Sự khác biệt giữa nhận thức lý luận và thực tiễn về công tác sử dụng, bổ nhiệm cán bộ còn khoảng cách xa; giữa “nói hay và làm dở” còn khá phổ biến; cách hành xử có nhiều sai phạm mang tính chất “cố ý làm trái”. Những xử lý sai phạm về kỷ luật cán bộ còn chưa đến nơi, nhiều trường hợp cán bộ mắc khuyết điểm ở nơi này, lại được điều chuyển sang nơi khác giữ cương vị cao hơn. Điều đó cũng làm mất niềm tin của quần chúng nhân dân đối với Đảng và dẫn đến tình trạng thiếu kỷ luật, kỷ cương trong Đảng.

Những yếu kém trong công tác cán bộ còn thể hiện trong việc tổ chức thi tuyển, chọn lựa cán bộ. Nhiều vụ việc tiêu cực xảy ra đã được báo chí lên tiếng, cán bộ để đủ tiêu chuẩn về trình độ, phục vụ cho việc bổ nhiệm, hoặc

“chuẩn hóa”, đã dùng tiền để “mua bằng, mua điểm”. Chính vì thế, bộ máy công quyền không những không tinh giảm, mà làm việc thiếu hiệu quả, hiệu lực bởi nhiều cán bộ không đủ trình độ, năng lực, không đảm đương được công việc và chức trách được giao. Do không tuyển chọn được những cán bộ thực sự có tâm, có tài bổ sung cho đội ngũ cán bộ ở các ngành, các cấp, nên năng suất lao động và chất lượng, hiệu quả công việc thấp và trì trệ.

Sinh thời, Hồ Chí Minh đặc biệt chú trọng đến công tác cán bộ, trong đó khâu tuyển chọn, đào tạo cán bộ, sử dụng cán bộ được coi là những khâu then chốt. Công việc này đòi hỏi bản lĩnh của người đứng đầu, có cái nhìn khách quan, dựa trên những đánh giá khoa học và nghệ thuật dùng người, đồng thời phải biết dựa vào ý kiến nhận xét của tổ chức và kết quả đào tạo qua thực tiễn.

Học tập chỉ dạy của Hồ Chí Minh về vấn đề cán bộ, phải tiếp tục đổi mới mạnh mẽ công tác cán bộ để đào tạo, huấn luyện được đội ngũ cán bộ biết phấn đấu hi sinh, nỗ lực cống hiến vì sự phát triển chung của đất nước, hạnh phúc cho dân, sống cuộc sống của dân, nói tiếng nói của dân, luôn luôn nêu cao đức tính tôn trọng, giữ gìn của công và của cải của nhân dân. Cán bộ khi được sử dụng, bố trí, bổ nhiệm thì đảm bảo suốt đời phấn đấu: “Không tham địa vị. Không tham tiền tài. Không tham sung sướng. Không ham người tặng bốc mình. Vì vậy mà quang minh chính đại, không bao giờ hủ hoá. Chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ”¹².

Người cán bộ chân chính là người có đủ phẩm chất đạo đức, năng lực, là người không nịnh hót người trên, không xem khinh người dưới, luôn giữ thái độ chân thành, khiêm tốn, đoàn kết, tận tụy, thật thà, không dối trá, lừa

lọc. Hồ Chí Minh dạy rằng, người cán bộ của Đảng và Chính phủ trước hết là người lãnh đạo, và là công bộc của nhân dân chứ không phải là “quan cách mạng”, không phải để “đè đầu cưỡi cổ nhân dân”. Người chỉ dạy, đã làm cán bộ thì phải để việc công lên trên, lên trước việc tư, việc nhà. Đã phụ trách việc gì thì quyết làm cho được, cho đến nơi, đến chốn, không sợ khó khăn, nguy hiểm, việc thiện thì dù nhỏ mấy cũng làm, việc ác thì dù nhỏ mấy cũng tránh. Mỗi ngày cố làm một việc có lợi cho nước, cho dân; khi làm bất cứ việc gì cũng đừng nghĩ đến mình trước, “khi hưởng thụ thì mình nên đi sau”¹³, “phải lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ”¹⁴.

Quan điểm của Hồ Chí Minh, về công tác cán bộ trong tác phẩm Sửa đổi lối làm việc có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc, đặc biệt trong sử dụng và bổ nhiệm cán bộ hiện nay.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 5, tr. 309, 313, 313, 315, 314, 317-318, 318, 318-319, 319, 330, 292

10. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2006, T. 47, tr. 466

13, 14. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 11 tr. 400, 603.